

ΣΤΕ 3237/2007

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΤΜΗΜΑ Γ΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 8 Μαρτίου 2007, με την εξής σύνθεση: Γ. Σταυρόπουλος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ΄ Τμήματος, Α. Γκότσης, Ν. Μαρκουλάκης, Γ. Ποταμιάς, Π. Καρλή, Σύμβουλοι, Μ. Παπαδοπούλου, Κ. Πισπιρίγκος, Πάρεδροι. Γραμματέας η Δ. Μουζάκη, Γραμματέας του Γ΄ Τμήματος. Για να δικάσει την από 3 Ιανουαρίου 2007 αίτηση:

του ..... , κατοίκου Νέας Επιδαύρου Ν. Αργολίδας, ο οποίος παρέστη με το δικηγόρο Γεώργιο Σταραντζή (Α.Μ. 20432) που τον διόρισε στο ακροατήριο, κατά του ..... , κατοίκου Αρχαίας Επιδαύρου Ν. Αργολίδας, ο οποίος παρέστη με τους δικηγόρους : 1) Πολυχρόνη Θωμόπουλο (Α.Μ. 5268) και 2) Παναγ. Ζυγούρη (Α.Μ. 6216) που τους διόρισε στο ακροατήριο.

Με την αίτηση αυτή ο αναιρεσείων επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ΄ αριθμ. 90/2006 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ναυπλίου.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Συμβούλου Π. Καρλή.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αναιρεσείοντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τους πληρεξουσίου του αναιρεσιβλήτου, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (υπ. αριθμ. 1746600/2007 ειδικό γραμμάτιο παραβόλου).
2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της 90/2006 αποφάσεως του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ναυπλίου. Με την απόφαση αυτή απορρίφθηκε ένσταση του ήδη αναιρεσείοντος, επικεφαλής του επιλαχόντος συνδυασμού «.....» κατά τις Δημοτικές εκλογές της 15ης Οκτωβρίου 2006 στο Δήμο Επιδαύρου, με την οποία ζητούσε να ακυρωθεί η 626/2006 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ναυπλίου, με την οποία έγινε η ανακήρυξη των συνδυασμών καθώς και η 90/18.10.2006 Πράξη του Προέδρου Πρωτοδικών Ναυπλίου, με την οποία καταρτίσθηκε ο πίνακας γενικών αποτελεσμάτων των εκλογών στον Δήμο Επιδαύρου, υποστηρίζοντας ότι παρανόμως ανακηρύχθηκε ο επιτυχών κατά τις εκλογές συνδυασμός «.....» με επικεφαλής τον αναιρεσιβλήτο διότι δεν περιλάμβανε το προβλεπόμενο από το νόμο ποσοστό του 1/3 υποψηφίων συμβούλων από το γυναικείο φύλλο.

3. Επειδή, στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006, Α' 114) ορίζεται στο άρθρο 19 ότι: «1. Ο Δήμος διοικείται από το δημοτικό συμβούλιο, τη δημαρχιακή επιτροπή και τον Δήμαρχο. 2. Το δημοτικό συμβούλιο αποτελείται από δεκατρία (13) μέλη σε Δήμους με πληθυσμό έως πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους,....» και στο άρθρο 34 ότι: « 1. Η εκλογή του δημάρχου, του προέδρου της Κοινότητας, των δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων, των συμβούλων του δημοτικού διαμερίσματος, των τοπικών συμβούλων και του παρέδρου, γίνεται κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται. 2. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει: α. Έναν υποψήφιο δήμαρχο ή πρόεδρο Κοινότητας. β. Υποψήφιους δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των μελών που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 19 για τους Δήμους και του άρθρου 20 για τις Κοινότητες, μπορεί δε να αυξηθεί έως το πενήντα τοις εκατό (50%) του αριθμού αυτού. Η ίδια αύξηση μπορεί να γίνει και στον αριθμό των υποψηφίων συμβούλων των δημοτικών διαμερισμάτων. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. γ....δ....ε. Υποψήφιους τοπικούς συμβούλους. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων για κάθε τοπικό συμβούλιο, είναι επτά (7) για τα επταμελή, πέντε (5) για τα πενταμελή και τρεις (3) για τα τριμελή και μπορεί να αυξηθεί έως εννέα (9), επτά (7) και τέσσερα (4), αντιστοίχως, στ... 3.Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων, συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος και τοπικών συμβούλων από κάθε φύλο πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό ίσο τουλάχιστον με το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των υποψηφίων συμβούλων. Το ποσοστό αυτό υπολογίζεται διακεκριμένα για τα δημοτικά συμβούλια και για τα συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων, με βάση τον αριθμό των συμβούλων, όπως αυτός προβλέπεται στα άρθρα 19 παρ. 2 και 21 παρ. 2. Ομοίως υπολογίζεται και για τα κοινοτικά συμβούλια, σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 2. Ειδικά για τους υποψηφίους τοπικούς συμβούλους το ποσοστό του ενός τρίτου (1/3) υπολογίζεται επί του συνολικού αριθμού των υποψηφίων της κατηγορίας αυτής που περιλαμβάνονται σε κάθε συνδυασμό. Ο συνολικός αριθμός των υποψηφίων των συνδυασμών, που αντιστοιχεί στο ένα τρίτο (1/3), όπως αυτό έχει υπολογιστεί κατά τα ανωτέρω εδάφια, αρκεί να υφίσταται για το σύνολο των υποψηφίων κάθε συνδυασμού, χωρίς να είναι αναγκαίο να επιμερίζεται ισομερώς σε καθεμία από τις ανωτέρω κατηγορίες υποψηφίων. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω.4...». Περαιτέρω, στο άρθρο 35 του ίδιου Κώδικα ορίζεται ότι: «1.α) Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση, που υπογράφουν όλοι οι υποψήφιοι που τον αποτελούν....2...3...4. Η δήλωση επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία των προσώπων που την υποβάλλουν ή ενός εκλογέα δημότη ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου, αν πρόκειται για Δήμο και στον ειρηνοδίκη, αν πρόκειται για Κοινότητα, είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες, πριν από την ψηφοφορία. Εως τη λήξη αυτής της προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση του υποψηφίου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας. Στη δήλωση αυτή επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος, καθώς και γραπτή αποδοχή του προσώπου, που προτείνεται. Μετά τη λήξη της εικοσαήμερης προθεσμίας, που απαιτείται για την επίδοση ή την παράδοση στο αρμόδιο δικαστήριο, καμία μεταβολή της δηλώσεως δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που πέθαναν, σύμφωνα με το άρθρο 38. 5...6... Απαράδεκτη είναι και η εκπρόθεσμη δήλωση, καθώς και η δήλωση που περιλαμβάνει λιγότερους υποψηφίους από τα ελάχιστα όρια των παραγράφων 2 περιπτώσεις α', β' και δ' και 3 του άρθρου 34.» , στο άρθρο 37 ορίζεται ότι: « 1. Τη δεκάτη πέμπτη ημέρα πριν από την ψηφοφορία

το πρωτοδικείο, αν πρόκειται για Δήμο και το ειρηνοδικείο αν πρόκειται για Κοινότητα, ανακηρύσσει σε δημόσια συνεδρίαση τους συνδυασμούς που έχουν δηλωθεί νόμιμα.2.. 3... 4. Μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την ανακήρυξη της παραγράφου 1 μπορεί να ασκηθεί ένσταση για παράβαση του νόμου κατά την ανακήρυξη των συνδυασμών ή για έλλειψη νομίμων προσόντων ή για ύπαρξη κωλυμάτων των υποψηφίων.» και τέλος στο άρθρο 38 του ανωτέρω Κώδικα ορίζεται ότι: «1. Ο υποψήφιος δήμαρχος ή πρόεδρος Κοινότητας μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του. Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωσή του που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου ή στον ειρηνοδίκη την όγδοη ημέρα, το αργότερο, πριν τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.2. Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου του υποψηφίου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας, τη θέση του στο συνδυασμό καταλαμβάνει είτε νέος υποψήφιος είτε ένας από τους υποψηφίους δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους του συνδυασμού, ύστερα από δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων.

Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 35, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον αντικαταστάτη υποψήφιο. Αν δεν έγινε αντικατάσταση, τη θέση του δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας παίρνει όποιος δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος του συνδυασμού λάβει τις περισσότερες ψήφους προτίμησης. 3. Σε περίπτωση παραίτησης ή ανακήρυξής του ως υποψηφίου δημάρχου σε αντικατάσταση παραιτηθέντος ή θανόντος κατά την προηγούμενη παράγραφο ή θανάτου υποψηφίου δημοτικού ή κοινοτικού συμβούλου, υποψηφίου συμβούλου του δημοτικού διαμερίσματος ή υποψηφίου τοπικού συμβούλου ή υποψηφίου παρέδρου, τη θέση του μπορεί να καταλάβει νέος υποψήφιος, ύστερα από δήλωση του υποψηφίου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας ακόμη και αν έχει περάσει η προθεσμία της παρ. 4 του άρθρου 35. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζει το άρθρο 35, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται.

Για την παραίτηση εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παραγράφου 1. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον αντικαταστάτη υποψήφιο. 4. Συνδυασμός, που περιέχει αριθμό υποψηφίων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων ή συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος ή τοπικών συμβούλων ή παρέδρων μικρότερο από το ελάχιστο όριο της παρ. 2 του άρθρου 34, εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων του, για τους οποίους δεν δηλώθηκε αντικατάσταση, θεωρείται νόμιμος και μετέχει στην εκλογή».

4. Επειδή, από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι η κατά το άρθρο 37 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών έχει ανατεθεί στα πολιτικά δικαστήρια, ως αρμοδιότητα διοικητικής φύσεως, σύμφωνα με το άρθρο 94 παρ. 4 του Συντάγματος, και οι αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων, που ανακηρύσσουν τους υποψηφίους συνδυασμούς, έχουν χαρακτήρα διοικητικών πράξεων. Κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής τα πολιτικά δικαστήρια ελέγχουν, σύμφωνα με τα άρθρα 35 και 37 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, τη νομιμότητα των δηλώσεων καταρτίσεως των συνδυασμών, στα πλαίσια δε του ελέγχου αυτού εξετάζουν, μεταξύ άλλων, αν οι δηλώσεις καταρτίσεως των συνδυασμών που έχουν κατατεθεί περιλαμβάνουν τον προβλεπόμενο, από το άρθρο 34 παρ.3 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων ελάχιστο αριθμό υποψηφίων από το γυναικείο φύλο και, περαιτέρω, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 6 του ίδιου Κώδικα, οφείλουν να μην ανακηρύξουν τις απαράδεκτες δηλώσεις, δηλαδή εκείνες που περιλαμβάνουν αριθμό γυναικών μικρότερο από το 1/3 του συνόλου των υποψηφίων του συνδυασμού. Ακολούθως, τα διοικητικά δικαστήρια όταν

προσβάλλεται ή ελέγχεται παρεμπιπτόντως η πράξη ανακηρύξεως συνδυασμού για το λόγο ότι ο συνδυασμός αυτός ανακηρύχθηκε, κατά παράβαση της ανωτέρω διατάξεως του άρθρου 35 παρ. 6 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, περιλαμβάνοντας μικρότερο από το νόμιμο αριθμό γυναικών υποψήφιας δημοτικής ή τοπικών συμβούλων, αν διαπιστώσουν την παράβαση αυτή, ακυρώνουν την προσβαλλόμενη πράξη χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί ότι η νομική αυτή πλημμέλεια «είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα» κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 259 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α' 97), το οποίο δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση της παράβασης της παρ. 3 του άρθρου 34 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. Και τούτο διότι, υπό την αντίθετη εκδοχή, το εξαιρετικά δυσαπόδεικτο γεγονός της δυνατότητας επιρροής της νομικής αυτής πλημμέλειας στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα θα καθιστούσε απρόσφορο το θετικό μέτρο της ποσόστωσης υπέρ των γυναικών που θεσπίζει η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 34 παρ. 3 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, κατ'εφαρμογή του άρθρου 116 παρ. 2 του Συντάγματος, και εξαιρετικά δυσχερή την επίτευξη του επιδιωκόμενου συνταγματικού σκοπού της θεμελίωσης μιας πραγματικής ισότητας των δύο φύλων κατά την πρόσβαση στα αιρετά αξιώματα του δημοτικού συμβούλου και του τοπικού συμβούλου. Ενόψει αυτών, από τις ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 34 παρ. 3 και 35 παρ. 6 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων συνάγεται ότι κρίσιμο χρονικό σημείο, κατά το οποίο κρίνεται το παραδεκτό της δηλώσεως καταρτίσεως συνδυασμού από την άποψη της συμμετοχής σε αυτόν του νόμιμου αριθμού γυναικών υποψήφιας δημοτικής ή τοπικών συμβούλων, είναι το χρονικό σημείο ανακηρύξεως του συνδυασμού αυτού από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο και όχι ο χρόνος υποβολής (επίδοσης ή παράδοσης) της δηλώσεως καταρτίσεως του συνδυασμού στο αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο, διότι έτσι διασφαλίζεται ο συνταγματικός σκοπός, που επιδιώκει ο νομοθέτης, να περιέχει κάθε συνδυασμός που μετέχει στις εκλογές το νόμιμο ελάχιστο αριθμό υποψήφιας γυναικών. Συνεπώς, συνδυασμός, ο οποίος κατά το χρονικό σημείο της ανακήρυξής του από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο έχει τον νόμιμο αριθμό υποψήφιας γυναικών, δεν πάσχει από ακυρότητα και η σχετική δήλωση κατάρτισής του είναι νόμιμη και παραδεκτή. (βλ. ΣΤΕ 2831/2003 7μελούς κ.ά.).

5. Επειδή, εξάλλου, από τις διατάξεις των άρθρων 35, 37 και 38 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων συνάγεται ότι μετά την λήξη της εικοσαήμερης προθεσμίας για την υποβολή (επίδοση ή παράδοση) της δηλώσεως καταρτίσεως του συνδυασμού και μέχρι την ανακήρυξη του συνδυασμού από το πολιτικό δικαστήριο δεν επιτρέπεται ανάκληση δηλώσεως υποψηφιότητας υποψηφίου δημοτικού ή τοπικού συμβούλου και αντικατάσταση του αποχωρούντος υποψηφίου με δήλωση του επικεφαλής του συνδυασμού, εφόσον, σύμφωνα με την διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παρ.4 του άρθρου 35, κατά το χρονικό αυτό διάστημα μόνο αντικατάσταση υποψηφίων που απεβίωσαν κατά το άρθρο 38 επιτρέπει ο νόμος.

Ενόψει αυτού, ανάκληση δηλώσεως υποψηφιότητας υποψηφίας δημοτικής ή τοπικής συμβούλου, που υποβάλλεται κατά το ως άνω χρονικό διάστημα, είναι άκυρη, τυχόν δε αποδοχή της και μη ανακήρυξη της υποψηφίας συμβούλου, εφόσον έχει ως συνέπεια να μειώνεται ο αριθμός των γυναικών υποψηφίων συμβούλων του συνδυασμού, στην δήλωση καταρτίσεως του οποίου αυτή συμμετείχε, κάτω από το ελάχιστο νόμιμο όριο της παρ.3 του άρθρου 34, συμπαρασύρει σε ακυρότητα την ανακήρυξη του όλου συνδυασμού, εφόσον, σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί στην προηγούμενη σκέψη, κατά το κρίσιμο χρονικό σημείο, κατά το οποίο κρίνεται το παραδεκτό της δηλώσεως καταρτίσεως του συνδυασμού, ο συνδυασμός αυτός δεν

έχει πλέον τον νόμιμο αριθμό γυναικών υποψηφίων δημοτικών ή τοπικών συμβούλων. Περαιτέρω, όπως συνάγεται από τις διατάξεις του άρθρου 38, μετά την ανακήρυξη των υποψηφίων και των συνδυασμών από το πολιτικό δικαστήριο, επιτρέπεται παραίτηση ανακηρυχθέντος υποψηφίου συμβούλου ανεξαρτήτως του φύλου αυτού, εφόσον η παραίτηση υποβάλλεται οκτώ ημέρες το αργότερο πριν την ψηφοφορία, είναι δε αδιάφορο αν με την παραίτηση αυτή μειώνεται ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων του συνδυασμού, κάτω από τα ελάχιστα όρια των παρ. 2 και 3 του άρθρου 34, δεδομένου ότι προβλέπεται αντικατάσταση του παραιτηθέντος υποψηφίου, με δήλωση του επικεφαλής του συνδυασμού, και άμεση ανακήρυξη του νέου υποψηφίου από το πολιτικό δικαστήριο. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, όπως συνάγεται από την διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 38, ο νομοθέτης συγχωρεί την συμμετοχή στις εκλογές συνδυασμού, ο οποίος, εξαιτίας παραιτήσεως ή θανάτου υποψηφίων, για τους οποίους δεν δηλώθηκε αντικατάσταση, υπολείπεται του εν γένει ελαχίστου αριθμού υποψηφίων, όχι όμως και την συμμετοχή στις εκλογές συνδυασμού, ο οποίος υπολείπεται του ελαχίστου αριθμού υποψηφίων από κάθε φύλο, εφόσον με την εν λόγω διάταξη γίνεται παραπομπή μόνο στην παράγραφο 2 του άρθρου 34 και όχι και στην παρ.3 του ίδιου άρθρου. Η διαφοροποίηση αυτή δικαιολογείται από τον συνταγματικό σκοπό στον οποίο αποβλέπει ο νομοθέτης με την καθιέρωση του θετικού μέτρου της ποσοστώσεως των φύλων, που συνίσταται στο να περιέχει κάθε συνδυασμός που μετέχει στις εκλογές το νόμιμο ελάχιστο αριθμό υποψηφίων από κάθε φύλο για την θεμελίωση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ.2 και 5 παρ.1 του Συντάγματος, μιας πραγματικής ισότητας των δύο φύλων κατά την πρόσβαση στα αιρετά αξιώματα του δημοτικού ή τοπικού συμβούλου, ενώ, εξάλλου, με την ανωτέρω ρύθμιση της παρ. 4 του άρθρου 38 δεν αναιρείται το δικαίωμα του εκλέγεσθαι των λοιπών υποψηφίων που συμμετέχουν στη δήλωση καταρτίσεως του ως άνω συνδυασμού με το να βρίσκονται αυτοί προ απροόπτου, εφόσον προβλέπεται η δυνατότητα αντικαταστάσεως του παραιτηθέντος υποψηφίου με δήλωση του επικεφαλής του συνδυασμού και η άμεση ανακήρυξη νέου υποψηφίου από το πολιτικό δικαστήριο εντός του οκταημέρου που προηγείται της ψηφοφορίας. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι απόφαση ανακηρύξεως συνδυασμού που δεν περιλαμβάνει τον νόμιμο ελάχιστο αριθμό υποψηφίων από το γυναικείο φύλο, κατόπιν αποδοχής από το πολιτικό δικαστήριο άκυρης, κατά τα ανωτέρω, ανακλήσεως της δηλώσεως υποψηφιότητας υποψήφιας δημοτικής ή τοπικής συμβούλου, είναι μη νόμιμη και συνεπάγεται την μη νόμιμη συμμετοχή του συνδυασμού αυτού στις εκλογές. Η ερμηνεία αυτή δεν συνεπάγεται ανεπιεική αποτελέσματα για τους λοιπούς εναπομείναντες υποψηφίους του ίδιου συνδυασμού, εφόσον οι υποψήφιοι αυτοί μπορούν να προσβάλλουν την διοικητική πράξη της ανακηρύξεως, κατά το μέρος που παρέλειψε να ανακηρύξει την υποψήφια δημοτική ή τοπική σύμβουλο του συνδυασμού τους, με ένσταση, κατά τα άρθρα 37 παρ. 4 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και 246 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999), υποστηρίζοντας ότι η ανάκληση της δηλώσεως υποψηφιότητας της ανωτέρω υποψήφιας ήταν άκυρη και δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη, ούτως ώστε, εάν τυχόν ασκηθεί ένσταση εκ μέρους αντιπάλου τους συνδυασμού κατά της μη νόμιμης ανακηρύξεως του συνδυασμού τους και συνακόλουθα της μη νόμιμης συμμετοχής αυτού στις διενεργηθείσες εκλογές για τον λόγο ότι υπολείπονταν του νομίμου ελαχίστου αριθμού γυναικών υποψηφίων και η ένσταση αυτή γίνει δεκτή από το αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο, να μην αποκλεισθεί ο συνδυασμός τους από την επανάληψη της εκλογής που θα διαταχθεί (πρβλ. ΣτΕ 2388, 3353/2004), αλλά, μετά την αποδοχή και της δικής τους ενστάσεως και την ανακήρυξη από το διοικητικό δικαστήριο της υποψήφιας του συνδυασμού τους, η οποία ανακάλεσε ακύτως την δήλωση υποψηφιότητάς της, να συμμετάσχει νομίμως, πλέον και ο συνδυασμός τους στην ως άνω επαναληπτική εκλογή, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό το

συνταγματικό τους δικαίωμα να είναι υποψήφιοι. Κατά την ειδικότερη δε γνώμη του Προέδρου του Τμήματος Γ. Σταυρόπουλου και των Παρέδρων Μ. Παπαδοπούλου και Κ. Πισπιρίγκου κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, παραίτηση υποψηφίου ανεξαρτήτως του φύλου του, είναι δυνατή όχι μόνο κατά τον μετά την ανακήρυξη του συνδυασμού χρόνο και μέχρι την όγδοη ημέρα πριν την διεξαγωγή της ψηφοφορίας αλλά και κατά το χρονικό διάστημα που προηγείται της ανακηρύξεως των υποψηφίων από το πολιτικό δικαστήριο, διότι η παραπομπή στις διατάξεις του άρθρου 38 με την διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 35 έχει την έννοια ότι κατά το τελευταίο αυτό χρονικό διάστημα επιτρέπεται η αντικατάσταση, με δήλωση του επικεφαλής του συνδυασμού, όχι μόνο θανόντος αλλά και παραιτηθέντος υποψηφίου. Επομένως, παραίτηση υποψηφίας δημοτικής ή τοπικής συμβούλου που υποβάλλεται κατά το χρονικό διάστημα που προηγείται της ανακηρύξεως είναι έγκυρη, σύμφωνα όμως με όσα έχουν εκτεθεί στην προηγούμενη σκέψη το πολιτικό δικαστήριο οφείλει να μη ανακηρύξει τον συνδυασμό στην δήλωση καταρτίσεως του οποίου αυτή συμμετείχε, εφόσον δεν δηλώθηκε αντικατάσταση της παραιτηθείσας και ο αριθμός των υποψηφίων γυναικών του συνδυασμού αυτού υπολείπεται του ελαχίστου αριθμού της παρ. 3 του άρθρου 34. Αντιθέτως, κατά την γνώμη του Συμβούλου Γ. Ποταμιά, σκοπός της διατάξεως του άρθρου 38 παρ.4 είναι το επιτρεπτό της συμμετοχής στις εκλογές συνδυασμού, ο οποίος λόγω απροβλέπτων γεγονότων (θάνατος υποψηφίου) ή συμπεριφορών των ίδιων των υποψηφίων (παραίτηση) υπολείπεται του ελαχίστου αριθμού του άρθρου 34 παρ.2 και δεν έγινε αντικατάσταση με δήλωση του υποψηφίου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας. Η διάταξη αυτή δεν κάνει διάκριση μεταξύ υποψηφίων διαφορετικού φύλου και επομένως συνδυασμός υπολειπόμενος του ελαχίστου ορίου λόγω θανάτου ή παραίτησεως υποψηφίου νομίμως συμμετέχει στην εκλογή ανεξάρτητα από το φύλο του υποψηφίου. Διαφορετική ερμηνεία της συγκεκριμένης διατάξεως, σύμφωνα με αυτή τη γνώμη, εκτός του ότι δεν συνάπτεται με το σκοπό του νόμου αντίκειται και στην αρχή της ισότητας των ελλήνων πολιτών ενώπιον του νόμου αφού μια πλημμέλεια συνδυασμού οφειλόμενη σε θάνατο ή παραίτηση ανδρός υποψηφίου θεραπεύεται, ενώ δεν θεραπεύεται μια πλημμέλεια οφειλόμενη σε θάνατο ή παραίτηση υποψηφίου όταν αυτός είναι γυναίκα. Η ως άνω ερμηνεία είναι και από άλλη άποψη σύμφωνη με το Σύνταγμα, δεδομένου ότι ο συνδυασμός αποτελεί σώρευση των δηλώσεων βουλήσεως κάθε προσώπου που περιλαμβάνεται σ' αυτόν, το οποίο, με την υπογραφή της γραπτής δηλώσεως του συνδυασμού κατ' άρθρο 35 παρ. 1, ασκεί το δημοσίου δικαίου δικαίωμα του εκλέγεσθαι (το δικαίωμα να εκθέτει ο ίδιος υποψηφιότητα εκλογής σε θέση μονομελούς ή συλλογικού οργάνου των Ο.Τ.Α.) που απορρέει από το άρθρο 5 παρ.1 του Συντάγματος και δεν είναι επιτρεπτό να εξαρτάται η νομιμότητα του συνδυασμού και η περαιτέρω συμμετοχή του στις δημοτικές εκλογές από απρόβλεπτα γεγονότα (θάνατος) ή συμπεριφορές (παραίτηση) συνυποψηφίων του, οι δε τελευταίες ενδεχομένως να προέρχονται και από ύποπτα κίνητρα, διότι τούτο συνεπάγεται αναίρεση του εκ του Συντάγματος εγγυημένου πολιτικού δικαιώματος του εκλέγεσθαι.

5. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι κατά την έναρξη της εκλογικής διαδικασίας για την ανάδειξη δημοτικών αρχών στο Δήμο Επιδαύρου του νομού Αργολίδας (το δημοτικό συμβούλιο του οποίου αποτελείται από 13 μέλη) επιδόθηκε εμπροθέσμως στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου Ναυπλίου δήλωση υποψηφιότητας του συνδυασμού με το όνομα «.... .....» με επικεφαλής τον καθ' ού η ένσταση και ήδη αναίρεσίβλητο .... , η οποία περιελάμβανε δεκαέξι (16) υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους, εκ των οποίων τρεις (3) γυναίκες, και δεκαέξι (16) συνολικά υποψήφιους τοπικούς συμβούλους των τοπικών διαμερισμάτων Δήμιναιας, Νέας Επιδαύρου και Τραχειάς, εκ

των οποίων έξι (6) γυναίκες. Περαιτέρω, στις 29.9.2006, ήτοι μια ημέρα πριν την έκδοση της απόφασης του πολιτικού δικαστηρίου για την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών, υποβλήθηκε στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου Ναυπλίου η υπ' αριθμ 2459/29.9.2006 δήλωση της υποψήφιας τοπικής συμβούλου ..... , σύμφωνα με την οποία αυτή παραιτείται από την υποβληθείσα υποψηφιότητα της με το συνδυασμό «.....» για το Τοπικό Συμβούλιο του Δημοτικού Διαμερίσματος Τραχειάς. Ακολούθως, με την υπ' αριθμ. 626/30.9.2002 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ναυπλίου, ανακηρύχθηκαν οι ανωτέρω συνδυασμοί που δηλώθηκαν για την εκλογή δημοτικών αρχών στο Δήμο Επιδαύρου, με την ίδια δε απόφαση αφού ελήφθη υπόψη η προαναφερόμενη δήλωση παραίτησης της ..... , η τελευταία δεν ανακηρύχθηκε ως υποψήφια τοπική σύμβουλος με το συνδυασμό «.....». Κατά τις εκλογές πλειοψήφισε ο συνδυασμός «.....» με πρώτο επιλαχόντα τον συνδυασμό «.....» με επικεφαλής τον ενιστάμενο και ήδη αναιρεσιόνοτα. Ο ενιστάμενος (ήδη αναιρεσιόνοτος) προσέβαλε την υπ. αριθμ. 626/30.9.2002 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ναυπλίου καθώς και την υπ. αριθμ. 90/18-10-2006 πράξη του Προέδρου Πρωτοδικών Ναυπλίου, με την οποία καταρτίσθηκε ο πίνακας γενικών αποτελεσμάτων των εκλογών αυτών, υποστηρίζοντας ότι η δήλωση καταρτίσεως του συνδυασμού «.....», με επικεφαλής τον καθ' ού η ένσταση (αναιρεσίβλητο), ανακηρύχθηκε μη νομίμως, αφού δεν περιελάμβανε τον απαιτούμενο, κατά τα άρθρα 34 παρ. 3 και 35 παρ. 6 του ΔΚΚ, αριθμό υποψηφίων γυναικών. Ειδικότερα υποστήριξε ότι η υποβληθείσα δήλωση καταρτίσεως του εν λόγω συνδυασμού ήταν απαράδεκτη αφού μετά την νόμιμη, κατά τα άρθρα 35 παρ. 5 και 38, παραίτηση της υποψήφιας τοπικής συμβούλου ..... , ο συνολικός αριθμός των υποψηφίων γυναικών για το δημοτικό και τα τοπικά συμβούλια ανερχόταν σε οκτώ (8) αντί για εννέα (9). Ο καθ' ού η ένσταση (αναιρεσίβλητος), αντιθέτως, υποστήριξε ότι εσφαλμένως το Πολυμελές Πρωτοδικείο Ναυπλίου δέχθηκε την παραίτηση της υποψήφιας τοπικής συμβούλου ..... εφόσον αυτή υποβλήθηκε κατά το διάστημα εκπνοής της προθεσμίας επιδόσεως ή παραδόσεως της δηλώσεως και μέχρι την ανακήρυξη χρονικό διάστημα, κατά το οποίο δεν επιτρέπεται καμία μεταβολή της δηλώσεως, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 35 παρ. 4 του ΔΚΚ, πλην όμως ορθώς προέβη στην ανακήρυξη του συνδυασμού του, διαφορετική δε εκδοχή, υπό την έννοια ότι είναι επιτρεπτή παραίτηση, η οποία καθιστά απαράδεκτη όλη τη δήλωση του συνδυασμού, κατά το ανωτέρω κρίσιμο χρονικό διάστημα, θα έθετε σε κίνδυνο το δικαίωμα του εκλέγεσθαι των αναίτιων μελών του συνδυασμού, θα ανεπύσσετο γενικότερα πρόσφορο έδαφος σε εκβιασμούς, εξαγορές συνειδήσεων και βουλήσεων, στον αποκλεισμό συνδυασμών, στην ανήθικη συμπεριφορά με τελικό αποτέλεσμα τη νόθευση του εκλογικού αποτελέσματος και τη φαλκίδευση της λαϊκής κυριαρχίας.

Ακολούθως, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Ναυπλίου, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση του, ερμηνεύοντας τις διατάξεις των άρθρων 35 παρ. 4 και 38 του ΔΚΚ, δέχθηκε τα εξής: «μετά την λήξη της εικοσαήμερης προθεσμίας και μέχρι την ανακήρυξη του συνδυασμού δεν επιτρέπεται ανάκληση της υποβληθείσας δηλώσεως υποψηφιότητας και αντικατάσταση του αποχωρούντος υποψηφίου, αφού κατά το χρονικό αυτό διάστημα μόνον αντικατάσταση υποψηφίων που απεβίωσαν επιτρέπει ο νόμος, τυχόν δε υποβληθείσα ανάκληση δηλώσεως υποψηφίου δεν επιφέρει κανένα έννομο αποτέλεσμα. Σε αντίθετη περίπτωση, μονομερής δήλωση αποχώρησης υποψηφίου, θα είχε ως συνέπεια τροποποίηση της αρχικής δηλώσεως και ανεπιεική αποτελέσματα για τους αναίτιους εναπομείνοντες υποψηφίους, ιδιαίτερα στην περίπτωση που, όσοι απομένουν, δεν πληρούν τον ελάχιστο αριθμό υποψηφίων, κατ' άρθρο 34 παρ. 2 του ΔΚΚ ή την απαιτούμενη από την παρ. 3 του ίδιου άρθρου ποσόστωση υποψηφίων από τα δύο φύλα και ως εκ τούτου θα καθιστούσε

απαράδεκτη τη δήλωση του συνδυασμού τους. Περαιτέρω, με την διάταξη του άρθρου 38 του ΔΚΚ, η οποία έχει τεθεί μετά τα άρθρα που αναφέρονται στην κατάρτιση των συνδυασμών και την ανακήρυξή τους, προβλέπεται η δυνατότητα παραίτησης υποψηφίου για κάποιο αιρετό αξίωμα και η αντικατάστασή του, η παραίτηση δε αυτή νοείται μόνο για τον μετά την ανακήρυξη των συνδυασμών και τον υποψηφίων, χρόνο, η οποία ανακήρυξη αποτελεί το κρίσιμο, καταρχήν, χρονικό σημείο κατά το οποίο κρίνεται το παραδεκτό της δήλωσης κατάρτισης του συνδυασμού». Ενόψει αυτών το δικάσαν δικαστήριο, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, «λαμβάνοντας υπόψη ότι η δήλωση του συνδυασμού «.....» κατά την εκπνοή του χρόνου υποβολής της περιελάμβανε την απαιτούμενη νόμιμη ποσόστωση των υποψηφίων γυναικών, καθώς και το ότι η υποψήφια τοπική σύμβουλος ..... υπέβαλε στον Πρόεδρο Πρωτοδικών δήλωση παραίτησεως από την ως άνω υποψηφιότητα της στις 29.9.2006, ήτοι μετά την εκπνοή της εικοσαήμερης προθεσμίας και πριν την ανακήρυξη των συνδυασμών χρονικό διάστημα, κατά το οποίο δεν είναι επιτρεπτή καμία μεταβολή της δηλώσεως», έκρινε ότι «η κατά παράβαση της διατάξεως του τελευταίου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 35 του ΔΚΚ ανάκληση της δηλώσεως υποψηφιότητας της ανωτέρω δεν επιφέρει κανένα έννομο αποτέλεσμα και δεν συνεπάγεται απαράδεκτο της κατατεθείσας δηλώσεως υποψηφιότητας του συνδυασμού του καθού η ένσταση (αναιρεσιβλήτου) και ως εκ τούτου εσφαλμένως μεν ελήφθη υπόψη η δήλωση αυτή και δεν ανακηρύχθηκε η προαναφερομένη με την υπ' αριθμ. 626/2006 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ναυπλίου, πλην όμως νομίμως με την απόφαση αυτή ανακηρύχθηκε ο συνδυασμός «.....» ως υποψήφιος κατά τις εκλογές της 15-10-2006 για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών στο Δήμο Επιδαύρου», κατόπιν δε των ανωτέρω απέρριψε την ένσταση του ήδη αναιρεσειόντος. Σύμφωνα όμως με όσα αναπτύσσονται στις προηγούμενες σκέψεις κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των άρθρων 34 παρ.3 και 35 παρ. 6 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων το δικάσαν δικαστήριο έκρινε ότι νομίμως ανακηρύχθηκε ο συνδυασμός του αναιρεσιβλήτου «.....». Τούτο δε διότι εφόσον το πολιτικό δικαστήριο δέχθηκε την άκυρη ανάκληση της δηλώσεως υποψηφιότητας και δεν ανακήρυξε την υποψήφια τοπική σύμβουλο ....., όφειλε να μην ανακηρύξει την δήλωση κατάρτισεως του ανωτέρω συνδυασμού που περιελάμβανε αριθμό γυναικών μικρότερο του 1/3 του συνόλου των υποψηφίων του συνδυασμού.

Κατά την ειδικότερη δε γνώμη του Προέδρου του Τμήματος Γ. Σταυρόπουλου και των Παρέδρων Μ. Παπαδοπούλου και Κ. Πισπιριγκου, έσφαλε το δικαστήριο της ουσίας για τον λόγο ότι το πολιτικό δικαστήριο δεν μπορούσε μεν να αγνοήσει την υποβληθείσα παραίτηση της υποψηφίας τοπικής συμβούλου αλλά όφειλε να την λάβει υπόψη του, όπως νομίμως έπραξε, όφειλε όμως, στη συνέχεια, εφόσον δεν δηλώθηκε αντικατάσταση της παραιτηθείσας να μην ανακηρύξει τον συνδυασμό με επικεφαλής τον αναιρεσιβλήτο, ο οποίος δεν περιελάμβανε τον ελάχιστο αριθμό υποψηφίων συμβούλων από το γυναικείο φύλλο. Επομένως, για τον ανωτέρω λόγο, βασίμως προβαλλόμενο πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να εξαφανισθεί η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση. Σύμφωνα όμως με την μειοψηφήσασα γνώμη του Συμβούλου Γ. Ποταμιά, ο ανωτέρω λόγος θα έπρεπε να απορριφθεί διότι ο συνδυασμός με επικεφαλής τον αναιρεσιβλήτο νομίμως συμμετείχε στις εκλογές.

6. Επειδή, μετά την αναίρεση, κατά τα ανωτέρω, της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η υπόθεση, η οποία χρειάζεται διευκρίνιση ως προς το πραγματικό, πρέπει να παραπεμφθεί στο ίδιο Δικαστήριο για νέα, νόμιμη, κρίση.

Δ Ι Α Τ Α Υ Τ Α

Δέχεται την αίτηση.

Εξαφανίζει την υπ. αριθμ. 90/2006 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ναυπλίου.

Αναπέμπει την υπόθεση στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Ναυπλίου για νέα, νόμιμη, κρίση κατά το αιτιολογικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου.

Επιβάλλει στον αναιρεσίβλητο την δικαστική δαπάνη του αναιρεσεύοντος, η οποία ανέρχεται στο ποσό των εννιακοσίων είκοσι (920) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 15 Μαΐου 2007

Ο Πρόεδρος του Γ' Τμήματος
Σταυρόπουλος

Η Γραμματέας του Γ' Τμήματος Γ.
Δ. Μουζάκη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 15ης Νοεμβρίου 2007.

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος
Γ. Παπαμεντζελόπουλος

Ο Γραμματέας
Ν. Αθανασίου Ρ.Κ.